

IZ POLJOPRIVREDE STRANIH ZEMALJA

Inž. Mateško Bučan,

PIK Đakovo

POLJOPRIVREDA HOLANDIJE — intenzivna, produktivna i subvencionirana

Poljoprivredne površine Holandije su podložne stalnim promjenama. U 1966. godini obradive površine su iznosile 39.000 ha manje nego u 1963. Površine pod stalnim kulturama su se smanjile za 23.000 ha, a livade i pašnjaci za 16.000 ha. Struktura iskorištavanja zemljišta u 1966. godini:

Ukupno obradive površine	2,256.000/ha
Zitarice	462.000 ha
Krmno bilje	27.600 „
Šećerna repa	91.900 „
Krumpir merkantilni	123.000 „
Krumpir sjemenski	22.000 „
Lan	18.300 „
Povrće	66.900 „
Voćarstvo	51.800 „
Lukovice	12.800 „
Rasadnici	3.450 „
Ukrasno bilje	1.900 „
Sjemenska roba	15.000 „
Ostalo	22.350 „
Livade i pašnjaci	1,337.000 „
Šumsko tlo	260.000 „

Stalne zemljišne promjene posljedica su konstantnih melioracionih zahvata i osvajanja novih površina, a zatim transformiranja obradivog u građevinsko zemljište. Godišnje se 8 do 10 hiljada ha poljoprivrednog zemljišta pretvara u magistrale, rekreacione centre te stambenu i industrijsku izgradnju.

Najznačajniji melioracioni radovi se izvode u području Ijsselmerskog jezera i u jugozapadnom dijelu Ho'andije (Delta-plan). U rajonu Ijsselmera, već su potpuno završeni polder Wieringermeer (20.000 ha) u sjeverozapadnom dijelu, te Noord-Oostpolder (48.000 ha) u istočnom dijelu. Isušen je i gotovo se u cjelini obrađuje istočni Flevoland (54.000 ha), a sada se izgrađuju brane oko budućeg južnog poldera Flevoland, sa 44.000 ha. Ostaje još da se dovrši peti polder u zapadnom dijelu Ijsselmeera, Markerward-polder, kojim će se dobiti daljnjih 60.000 ha obradivih površina.

Ostvarenjem Delta-plana zatvorit će se četiri široka morska rukava u jugozapadnom dijelu zemlje. Ovo će biti najobimniji radovi u pokušaju savladavanja mora, u historiji Holandije. Zakon o Delta-planu donešen je 1957. te predviđa da će radovi biti potpuno dovršeni 1980. godine. Time bi se obradive površine povećale za daljnjih 100.000 ha.

Poljoprivredno zemljište je općenito plodno, naročito rajoni uz rijeke i mora. Manje plodna, pjeskovita, diluvijalna tla zauzimaju oko 43% od obradivih površina. Plodnija, aluvijalna tla, se koriste pretežno za proizvodnju žitarica i šećerne repe dok se na manje plodnim zemljištima nalaze mješovite farme s kombiniranom proizvodnjom.

Potrošnja mineralnih gnojiva po količini aktivne tvari kg/ha

Godina	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	CaO
1955/56.	80	48	72	38
1962/63.	128	44	54	35
1963/64.	127	53	64	35
1964/65.	130	49	61	40
1965/66.	138	51	61	40

Holandska poljoprivreda troši šest puta više dušičnih gnojiva nego Italija, 20% manje fosfornih od Belgije i dva puta više kalija nego Francuska. Osim kalijevih gnojiva, koja se pretežno uvoze, sva ostala gnojiva osigurava domaća industrija. Posljednjih godina se sve više primjenjuju kombinirane vrste koje osim glavnih elemenata sadrže i odgovarajuće mikro-elemente.

VELIČINA I BROJ GOSPODARSTAVA

Zemljište je u rukama privatnih posjednika i zakupaca (53 posto). Od aktivnog stanovništva 9% se bavi poljoprivredom (1930. godine 20%, a predviđeno je da će 1970. godine ostati samo 6%). U posjedovnoj strukturi prevladavaju sitni posjedi, s tendencijom smanjenja broja farmi do 10 ha, a povećanja srednjih gospodarstava 10 do 20 ha.

Broj gospodarstava prema površinama farmi

Veličina posjeda	1955.	1959.	1965.	1966.	%
0 do 10 ha	242.680	227.674	181.688	173.558	68
10 do 20 ha	50.050	53.884	55.221	54.629	22
20 do 30 ha	15.667	15.789	16.571	16.419	6
30 do 50 ha	8.612	8.675	8.740	8.655	3
preko 50 ha	2.028	2.032	2.119	2.111	1
	319.037	308.054	264.339	255.372	100

Posjedi prema granama proizvodnje (1966. godine)

	Ukupno	Stočarstvo	Ratarstvo	Povrtlarstvo	Komb. proiz.
Broj posjeda	255.372	159.851	20.947	50.775	23.799
Pros. površina (ha)	8,72	8,93	21,16	2,17	10,37

Intenzifikacijom poljoprivrede znatno se smanjuje radna snaga. U pojedinim godinama smanjenje iznosi 10 do 14%. Tako se u periodu od 1960—1965. broj poljoprivrednih radnika smanjio sa 95.400 na 63.400, a stanov-

ništvo na farmama sa 470.000 na 407.000. Za posljednjih 15 godina površine sela su se smanjile od 926 na 799.000 ha.

Uporedo sa deagrariacijom i zapošljavanjem u drugim oblastima raste opremljenost i mehanizacija u poljoprivredi. Između 1950. i 1965. god. broj traktora se povećao od 24.500 na 112.000 (računajući s prosječnom jačinom 15 KS) kombajna od 1204 na 5250, a uređaja za mehaničku mužnju od 3835 na 70.520.

Mehanizacija, a time i povećanje produktivnosti je u sve izrazitijem porastu. Prosječno korištenje traktora je 280 radnih sati mjesečno, a za posljednjih 10 godina produktivnost u poljoprivredi je porasla za 50 posto. U govedarstvu jedan radnik posluhuje 60 krava, a u biljnoj proizvodnji 20 do 30 ha oraničnih površina dolazi također na jednog radnika. Ocjenjuje se da sadašnju cjelokupnu poljoprivrednu proizvodnju ostvaruje oko 180.000 radnika, od čega je manje od polovice u najamnom odnosu. U procesu daljeg povećanja produktivnosti broj uposlenih će se i dalje smanjivati.

PROIZVODNJA VODEĆIH KULTURA U RATARSTVU

Holandija je ranije bila izrazito poljoprivredna zemlja. Ona je to i danas, iako u izmijenjenim uvjetima. Putem cijena i cjelokupnog državnog instrumentarija sada se favorizira proizvodnja žitarica, šećerne repe, a u najpovoljnijem položaju su mliječni proizvodi, jaja, perad, meso, stoka u životinjarstvu, zatim proizvodnja cvijeća i povrća. Između 1959. i 1965. godine ukupna poljoprivredna proizvodnja je rasla po godišnjoj stopi od 3,6%.

Proizvodnja nove selekcije krastavaca sjemenske farme »R — Zwaan« kod Rotterdam

Godina	Površina (ha)	Prinos (mtc/ha)	Proizv. tona
Pšenica			
1934/38.	142.000	30,3	430.000
1962.	133.000	45,3	603.000
1963.	126.000	42,1	530.000
1964.	151.000	45,0	712.000
1965.	158.500	43,1	691.000
1966.	148.000	41,7	617.000
Krumpir			
1934/38.	144.000	196	2,825.000
1961.	124.000	286	3,551.000
1962.	121.000	313	3,794.000
1963.	124.000	292	3,625.000
1964.	116.000	334	3,881.000
1965.	117.000	262	3,073.000
1966.	123.000	315	3,886.000
Sećerna repa			
1934/38.	43.000	381	1,637.000
1961.	85.000	453	3,854.000
1962.	77.000	381	2,934.000
1963.	69.000	390	2,691.000
1964.	79.000	490	3,876.000
1965.	92.000	388	3,572.000

Livade i pašnjaci zauzimaju gotovo petinu obradive površine, ali se samo četvrtina koristi za intenzivnu proizvodnju sijena.

Na pjeskovitim terenima, zemljište se najracionalnije koristi za proizvodnju cvijeća. Holandija posjeduje najveće površine pod staklenicima do 4000 ha, u kojima se, osim cvijeća i povrća, još uzgaja sjeme za reprodukciju i selekcijsku proizvodnju.

MESO I MLIJEKO

U ekonomskoj 1965/66. godini Holandija je imala 3,992.000 krava, s prosječnom proizvodnjom mlijeka od 4348 kg i 3,91 posto masti. Prednost ove zemlje u govedarstvu, najbolje pokazuje proizvodnja mlijeka u drugim zemljama, velikih reputacija u ovoj grani: Belgija 4032, Danska 3819, SAD 3574, SR Njemačka 3571, Švicarska 3360, Finska 3228, Engleska 3114, Norveška 3020, Švedska 2978 i Kanada 2886 kg.

Godina	Broj krava (kom)	Muznost po kravi (kg)	Masnoća (%)
1939.	2,817.000	—	—
1961/62.	3,817.000	4.420	3,85
1962/63.	3,695.000	4.372	3,88
1963/64.	3,567.000	4.385	3,91
1964/65.	3,751.000	4.298	3,92
1965/66.	3,922.000	4.348	3,91

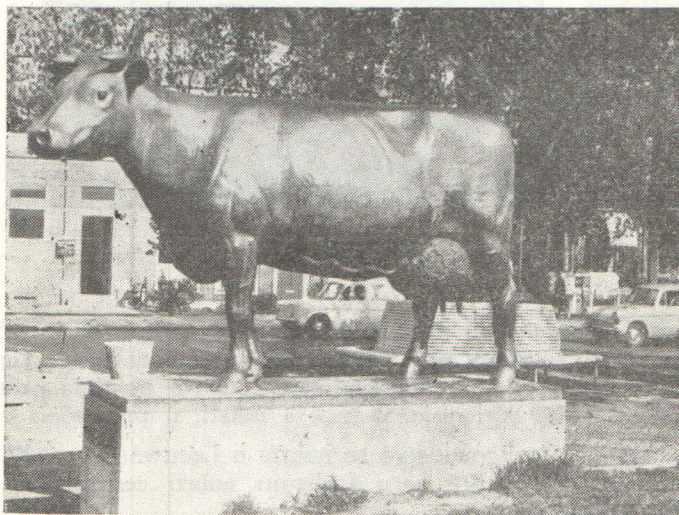
Oko tri četvrtine svih krava pripada domaćoj crnobijeloj pasmini. U srednjem i južnom dijelu, u rajonima Meuse-Rajna-Ijssel, prevladava crvenobijela pasmina, slabije mliječnosti, ali s povoljnijim svojstvima za proizvodnju mesa.

Svinjogojstvo je također u porastu. Od 2,800.000 grla u 1961/62, ono je naraslo na 3,886.000 grla u 1965/66.

Proizvodnja mesa (isključujući meso peradi) u tonama:

Godina	Ukupno	Goveđe i teleće	Svinjsko
1934/38.	380.000	138.000	233.000
1948/52.	317.000	135.000	156.000
1961.	655.000	235.000	403.000
1964.	706.000	235.000	456.000
1966.	820.000	275.000	529.000

Posljednjih godina na razvoj nacionalnog stočarstva nepovoljno su utjecale stočne zaraze, koje su se negativno odrazile na smanjenje stočnog fonda, te izvoz stoke i stočnih proizvoda na evropsko tržište. U istočnom dijelu Holandije, blizu granice sa Z. Njemačkom, u jesen 1965. god. su se pojavile stočne zaraze kod svinja. Goveda u prvom naletu nisu bila napadnuta, pa se dobilo u vremenu da se o trošku države izvede obavezno cijepljenje u cijeloj zemlji. Virus je bio unešen iz Njemačke gdje se borba protiv zaraze do tada nije energično vodila. Posljedice su bile katastrofalne. Od studenog 1965. godine do travnja 1966. bilo je likvidirano 245.000 svinja i 3500 komada goveda. Ukupne štete su iznosile oko 250 milijuna guldena (70 milijuna do-

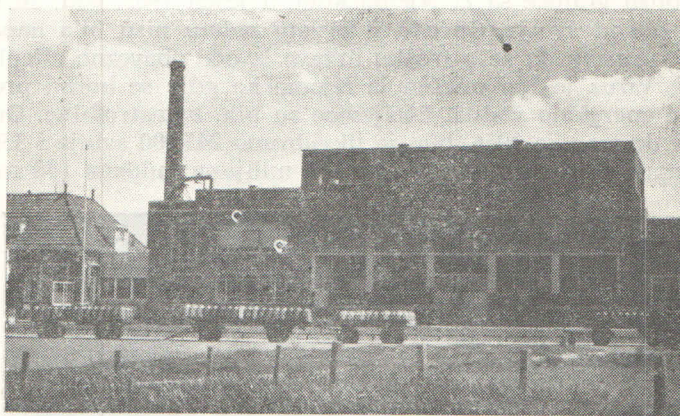

Spomenik kravi u Leuwardenu, središtu provincije Frisland, gdje se uzgaja najviše krava istočno-frizijske pasmine

lara) i to 200 milijuna zbog smanjenja izvoza, a 50 milijuna je koštalo cijepjenje i naknada farmerima za likvidiranu stoku. U jesen 1966. god. je ponovo došlo do lakše pojave zaraze, na nekim svinjogojskim farmama, nedaleko od njemačke granice. Zaraza se poslije proširila na ukupno 204 farme (prema 3548 u prethodnoj epidemiji), ali primjenom »prstenastog« cijepjenja posljedice su bile znatno blaže. Mjerama unutar EEZ poštrene su preventivne mjere.

Danas se gotovo u cijelom svijetu uzgajaju krave, a njihov karakterističan izgled odaje njihovo holandsko porijeklo. Crnobijela pasmina se susreće u Skandinaviji, blizu sjevernog pola, ali se uzgaja i u tropskim predjelima Konga.

Zahvaljujući velikim sposobnostima prilagodavanja, klimatski i drugi uvjeti veoma malo utječu na proizvodne sposobnosti. Prosječan godišnji izvoz čistokrvnih holandskih krava i bikova se povisio tako da je iznosio preko 15.000 grla. Zemlje koje ih uvoze mogu biti sigurne da se ove krave prilikom eksporta podvrgavaju veoma savjesnim i strogim kontrolama. Sva ženska grla dobivaju izvd o svojim genetskim i proizvodnim svojstvima, a bikovi imaju svu potrebnu dokumentaciju o vlastitom porijeklu, od nekoliko godina unatrag.

Centralna mljekara kooperativnog konzorcija kod Snecka

Kontrolom i evidencijom proizvodnje je obuhvaćeno preko 85% krava, a da bi jedno grlo bilo obuhvaćeno matičnim knjigovodstvom uvjet je da je majka godinama davala jedno tele godišnje i da je postigla prosječnu godišnju muznost od 6000 kg mlijeka, sa 4% masti, u prosječno 8 laktacija.

Centri za matično knjigovodstvo se nalaze u Leeuwardenu (FRS) i Stadheudersplantsoenu (NRS) dok se u Amhemu nalazi centrala za sabiranje jedne i druge evidencije.

Služba UO je ozbiljnije uvedena 1945. godine i sada je 70% govedarstva cijele zemlje obuhvaćeno umjetnim osjemenjivanjem.

POLJOPRIVREDA U IZVOZU

Od sveukupne poljoprivredne proizvodnje 60% se izvozi, a ostatak se troši za domaće potrebe. U politici investiranja posebna pažnja se posvećuje specijalizaciji i kvalitetu proizvodnje.

Vrijednost ukupnog uvoza i izvoza Holandije (u milijunima USA dolara)

	Uvoz	Izvoz
1938.	803	593
1961.	5181	4364
1963.	5377	4990
1965.	7503	6428
1966.	8063	6788

Položaj proizvoda poljoprivrede u strukturi vanjskotrgovinskog prometa pokazuju slijedeći podaci:

Uvoz (u milijunima guldena)	1961.	1963.	1965.
vrijednost ukupnog uvoza	18652	21601	27020
od toga poljoprivrednih proizvoda	3423	3897	4603
učešće u %	18,3	18,0	17,0

Izvoz (u milijunima guldena)	1961.	1963.	1965.
vrijednost ukupnog izvoza	15712	17962	23144
od toga poljoprivrednih proizvoda	4625	5334	6575
učešće u %	29,4	29,7	28,4

U međunarodnoj razmjeni najveće stavke imaju proizvodi stočarstva, zatim biljna ulja i stočna hrana, te tradicionalni proizvodi ove zemlje — tulipani i drugo cvijeće. Prosječni godišnji izvoz samo lukovice tulipana cijeni se na preko 300 milijuna guldena, narcisa i ruža 150 milijuna guldena.

Izvoz po važnijim granama proizvodnje (u milijunima guldena):

	1961.	1963.	1965.
Proizvodi stočarstva	2216 — 14,1%	2487 — 13,3%	2993 — 12,9%
Proizvodi ratarstva	1389 — 8,8%	1607 — 8,9%	2011 — 8,7%
Proizvodi povrtlarstva	1020 — 6,5%	1241 — 6,9%	1570 — 6,8%

U daljem razvoju poljoprivrede, posebno radi uvjeta koje unosi Francuska u sklopu Zajedničkog tržišta, postoje izvjesne poteškoće, tako da se čine veliki naponi za još šire uklapanje nacionalne poljoprivrede na tržišta izvan EEZ. Od svih članica ove organizacije Holandija je najveći izvoznik

poljoprivrednih proizvoda. Prave se razni aranžmani, kao što su povezivanja plasmana prerađevina s uvozom sirovina (stočni koncentрати za kukuruz) i otvaranje holandskih filija'a u drugim zemljama.

Putem posebnih eksperimentalnih centara Italija je već osvojila oplemenjivanje obranog mlijeka radi stvaranja proteinskih koncentrata za dobivanje bijelog mesa i povećavanje prirasta kod teladi. Za širu penetraciju na strana tržišta Holandija je sve više zainteresirana. U tom pogledu mnogo se očekuje i od Kenedy-runde zato što se smatra da će se sniženjem carinskih stopa olakšati pristup holandskih proizvoda na svjetska tržišta. U nastojanjima za širim međunarodnim povezivanjem, Holanđani su veoma zainteresirani za veću poslovnuost s našom zemljom, jer su uvjereni da će im prisniji kontakti i veća razmjena s Jugoslavijom mnogo pridonijeti i u njihovom poslovanju s ostalim socijalističkim zemljama.

UDRUŽIVANJA U POLJOPRIVREDI

I pored individualnog vlasništva među farmerima su razvijeni razni vidovi poslovne suradnje. Razni kooperativni procesi ranije su bili više razvijeni među većim posjedima, prvenstveno na području kupovine, kreditiranja i plasmana proizvoda. Sada se kooperacija više koristi radi uklanjanja razlika između jačih i slabijih proizvođača. Mnoge kooperativne organizacije imaju vrlo efikasnu prodajnu mrežu, kontrolu kvaliteta i druge institucije, zasnovane na veoma rentabilnoj proizvodnji.

U procesima međusobnog povezivanja veliku ulogu igraju kooperativne banke. One ckupljaju oko 580.000 članova, s kapitalom oko 7000 milijuna guldena (jedan gulden — 3,453038 novih dinara, 1 dolar — 3,62 guldena što je oko 40% od nacionalnih štednih uloga. Dva kooperativna koncerna obuhvaćaju 900 manjih kooperativnih organizacija, s prometom od oko 4,8 milijuna tona robe, u vrijednosti od 1100 milijuna guldena godišnje.

Oba ova koncerna zahvataju 55 do 60% od ukupnog prometa mineralnih gnojiva i 45 do 50% prometa stočne hrane. Isti ovi koncerni imaju svoje silose, tvornice stočne hrane, klaonice, kapacitete za preradu prehrambenih proizvoda, te tvornice za proizvodnju sredstava zaštite. Na planu udruživanja postoje i 402 kooperative za mljekarstvo, koje imaju oko 150.000 članova i 90% cjelokupne proizvodnje mlijeka i mliječnih proizvoda odvija se unutar ovih organizacija. Vlasnici farmi, koji sami reproduciraju na svom posjedu, udružuju se u nabavi mehanizacije, a postoje i specijalizirana udruženja koja se staraju o obradi zemlje onih članova ukoliko oni sami nisu u mogućnosti da to učine.

ŠKOLOVANJE I SLUŽBE

Isključujući starije seljake na sitnim posjedima, svi zaposleni u poljoprivredi imaju visoko stručno znanje. U svim programima obavezne nastave uvedeno je školovanje iz raznih disciplina poljoprivredne nauke, a putem mnogih kurseva stalno se poboljšava stručnost seoskog stanovništva.

Starosna dob	Broj poljo- privrednika	O b r a z o v a n j e (u %)		
		više i srednje	niže	bez obrazovajna
Ispod 25 godina	1500	18	43	39
25 do 30 „	6850	16	46	38
30 do 40 „	30700	14	33	53
40 do 65 „	101700	7	14	79
preko 65 „	19400	1	4	95
	160150	8	18	74

Broj škola i broj njihovih slušaoca pokazuju slijedeći podaci:

Vrsta škola	Broj škola	Broj slušaoca	Seoskog porijekla
Fakulteti i više škole	1	1515	
— za poljoprivredu	5	530	76%
— za hortikulturu	2	140	44%
— ostale grane	5	600	40%
Srednje škole			
— za poljoprivredu	50	3060	87%
— za hortikulturu	10	1040	59%
— ostale grane	1	100	58%
Niže škole			
— za poljoprivredu	205	13000	86%
— za hortikulturu	63	6000	72%

Osim ovih škola u 1966. godini je radilo još 106 škola s praktičnom nastavom i preko hiljadu kurseva za aktualna pitanja iz mehanizacije, organizacije rada, trgovine i drugih oblasti zanimljivih za poljoprivredu.

U organizaciji cjelokupne poljoprivrede i poboljšanju stručnosti vidnu ulogu igraju savjetodavni centri, a tome pridoni izraziti interes proizvođača za primjenu suvremenih metoda u postizavanju velikih prinosa. Posebna se pažnja posvećuje stručnosti nastavnog kadra, a nastava se obrađuje s ekonomskog i tehnološkog stanovišta.

Poljoprivredni fakulteti imaju posebne katedre za pružanje savjeta, zaštitu prirode, proučavanje tržišta i pročišćavanje voda. Naučnim istraživanjima u poljoprivredi rukovodi poseban Savjet.

Savjetodavnom službom za poljoprivrednike rukovode kooperativne organizacije, udruženja omladine i žena, banke i neke firme.

Državna služba se svodi na glavne oblasti — ratarstvo, stočarstvo, hortikulturu dok se specijalizirane službe, preko eksperimentalnih stanica i posebnih savjetnika na terenu, staraju o kontaktima s proizvođačima i njihovim udruženjima za razna pitanja od zajedničkog interesa za poljoprivredu.

STIMULIRANA POLJOPRIVREDA

I uz veoma značajna dostignuća u poljoprivredi, naročito asortimanu, količinama i produktivnosti, zatim obaveze koje Holandija mora izvršavati kao članica EEZ, i dalje se inzistira na intenzifikaciji ove privredne grane. Država se sve više pojavljuje kao investitor i kreator novih planskih projekcija, subvencionira manje produktivne posjede, te se javlja kao regulator cijena i nosilac akcija oko utvrđivanja proporcija unutar nacionalne privrede. U ostvarenju svih ovih intencija težište je ipak na osnovnim organizacijama i njihovim asocijacijama i udruženjima, zato što se tako smanjuje potreba za državnim intervencijama.

Maketa Holandije u muzeju Crucequius nedaleko od Harlema. Dijelovi zemlje u tamnoj boji osvojeni su od mora i sada pretvoreni u plodne površine

Cijene stoci utvrđuje Udruženje za stoku i meso, ali u granicama limita koje određuje država prema kvaliteti i vrsti mesa. Kod svinja se priznaje cijena s premijama, bez obzira na sve tržišne oscilacije. Pri tome se ipak vrši kontingentiranje uvoza uz kontrolu cijena. Država se javlja kao regulator cijena šećera, jer se šećernu repu ne bi isplatilo proizvoditi, zbog veoma

oštre konkurencije šećerne trske. U mlijeku se prije konzumacije količina masnoće svodi na 3%, a razlika se koristi za proizvodnju maslaca. Iz ovog postupka proizvođači dobivaju oko 0,04 guldena za svaki kilogram i na taj se način smanjuje razlika između garantirane i tržišne cijene mlijeka. Prodajna cijena mlijeka iznosi 0,5 guldena za kilogram, ali se vidnije povećava, ako je mlijeko pasteurizirano i sterilizirano.

Farmerima, koji se bave proizvodnjom u »toplom lejama«, smanjuje se porez na gorivo za oko 75%, a u mnogim akcijama u poljoprivredi, koje su od zajedničkog interesa, farmere se alimentira dugoročnim kreditima u trajanju do 30 godina, uz maksimalnu kamatnu stopu 3 do 5%. Najveće je učešće države kod kreditiranja izgradnje gospodarskih objekata i uvođenja sistema za navodnjavanje. Poslije dovršenja melioracija i potpunog uređenja »poldera«, vrši se parcelacija farmi (12 do 48 ha) i izgradnja svih potrebnih objekata za samostalno privređivanje. Novoosnovane farme se prodaju pod veoma povoljnim uvjetima budućim vlasnicima. Svi troškovi, počevši od prvih meliorativnih zahvata na tom području pa do konačne izgradnje svih objekata na novoj farmi, dijele se na polovicu. Dio otpisuje država, a ostatak se daje budućem vlasniku na tridesetgodišnji kredit uz veoma povoljnu kamatnu stopu.

Poljoprivreda se subvencionira i drugim dobitcima. U Ministarstvu poljoprivrede postoji posebni fond za razvoj i saniranje poljoprivrede. Iz toga se fonda otkupljuje zemljište od proizvođača koji nemaju uvjeta za daljnje privređivanje. To su najčešće stariji ljudi na malim posjedima. Samo u toku 1966. godine 2037 sitnih farmera je napustilo svoje posjede uz prosječnu mjesečnu rentu od 190 do 220 guldena.

Ovaj fond, nadalje, pruža pomoć u razvoju i unapređenju slabije razvijenih farmi. U toku prošle godine sredstva je koristilo 1020 farmera, dok je za ovu godinu osigurana svota od oko 20 milijuna guldena. Iz toga fonda se osiguravaju učešća (do 50%) za podizanje novih i modernizaciju postojećih farmi.

Intervencijama države se posize u sve procese modernizacije, ali i sve eventualne špekulacije koje najčešće dolaze do izražaja u trgovini i prometu sa zemljom.

U sklopu ovakvih strukturalnih i razvojnih kretanja u poljoprivredi Holandije, cijene reproduccionih materijala su prilično stabilne, posebno za mineralna gnojiva i stočnu hranu. Posljednjih 10 godina cijene su strojevima i alatima porasle za oko 30%, a zarade poljoprivrednih radnika i preko 100%. Uz indeksni pokazatelj troškova i materijala za poljoprivrednu reprodukciju 100 u 1953. godini, u 1966. godini za pojedine vrste troškova su se kretali ovako: stočna hrana 109, mineralna gnojiva 111, sjeme 120, sredstva zaštite 113, poljoprivredne mašine i strojevi 129, zakupnine 183, nadnice 263.

Istovremeno su cijene ratarskim proizvodima bile veće za 27%, a stoci i stočnim prerađevinama za 15%. Radi prilagođavanja cijena unutar članica EEZ, one imaju izvjesnu tendenciju porasta, pri čemu lošije prolazi peradarstvo i povrtlarstvo.

U nastavku ovog broja objavljujemo rezultate istraživanja koje je provedeno u okviru projekta "Istraživanje o utjecaju promjena cijena na tržištu unutar članica EEZ".

U nastavku ovog broja objavljujemo rezultate istraživanja koje je provedeno u okviru projekta "Istraživanje o utjecaju promjena cijena na tržištu unutar članica EEZ".

U nastavku ovog broja objavljujemo rezultate istraživanja koje je provedeno u okviru projekta "Istraživanje o utjecaju promjena cijena na tržištu unutar članica EEZ".

U nastavku ovog broja objavljujemo rezultate istraživanja koje je provedeno u okviru projekta "Istraživanje o utjecaju promjena cijena na tržištu unutar članica EEZ".